

ТРИЗНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - TRIDENT UKRAINIENNE

Число 19 (523) Рік вид. XII. 10 травня 1936 р. Ціна 1 фр. 50. Prix 1 fr. 5

Париж, неділя, 10 травня 1936 року.

Італійське військо вступило до Адіс-Абеби. В Римі урочисто й прилюдно проголошено, що однині Етіопія належить Італії.

Перед нами факт повної перемоги Італії над імперією царя царів, і факт той ставить на порядок денний цілу низку проблем характеру міжнародного в площині дипломатичній, політичній, военній, економічній.

Як перетворити перемоги в справжнє й стале опановання захопленої території і як зробити з Лігою Націй, авторитет якої тяжко зкомпромітовано і амі основи якої сильно захитано? Як помирити цей прецедент — бо досі факт захоплення збройною силою ще не рішав державної приналежності землі з встановленими нормами міжнародного права? Який має бути юридичний статут Етіопії? Як укладено буде мир, бо річ не тільки в подоланій Етіопії, але й в інших заінтересованих державах, а перш за все Англії та Франції? Як укладуться нові взаємовідносини в Африці і як те все відіб'ється в Європі?

Тим усім мають сушити собі мізки й заходити собі в голову — переможна Італія, дипломатія заінтересованих держав, ідеологи та керівники Ліги Націй, вчені теоретики міжнародного права.

Не нам тим журитися. Але маємо з'явити добре одне.

Сьогодні світ рахується тільки з фактами, і саме останній час подав не один тому приклад. Отже всю нашу працю у всіх напрямках і всіх царинах, всі наші зусилля повинні і ми напружити і зкерувати на те, щоб увесь світ поставити перед доконаним фактом — існування самостійної Української Держави.

Вшанування пам'яті Симона Петлюри на десятиліття його смерті

10 лютого 1936 р. Рада Міністрів ухвалила наступні постанови:

1. Присвятити біжучий 1936 рік вшануванню 10-ої річниці смерті святої пам'яті Головного Отамана Військ УНР Симона Петлюри.

2. Рада Міністрів в повному складі творить «Комітет для вшанування 10-ої річниці смерті святої пам'яті Головного Отамана Військ УНР Симона Петлюри» під протекторатом Головного Отамана Військ УНР Андрія Лівичького.

3. Для зложення плану вшанування 10-ої річниці смерті святої пам'яті Головного Отамана Симона Петлюри і переведення в загальних частинах цього плану в життя утворити «Ділову Комісію Комітету для вшанування 10-ої річниці смерті святої пам'яті Головного Отамана Військ УНР Симона Петлюри» і покликати до неї ген. В. Сальського (голова), проф. Р. Смаль-Стоцького і ген. М. Безручка.

Діяльність Ділової Комісії для вшанування 10-ої річниці смерті святої пам'яті Головного Отамана Військ УНР Симона Петлюри

Ділова Комісія Комітету для вшанування 10-ої річниці смерті святої пам'яті Головного Отамана Симона Петлюри повідомляє, що до 1 травня 1936 року виконано наступні точки ухваленого плану діяльності Комісії :

1) Видано замовлений у мистця В. Масютина портрет Небіжчика, виконаний в техніці деревориту.

2) Замовлено у мистця П. Холодного і видано серію жалібних марок для вшанування річниці у висоті накладу 10.000 примірників.

Серія складається з трьох марок різних кольорів, кожна з сильветним портретом Головного Отамана ціною 50, 20 і 10 шагів.

3) Віддано до друку працю проф. О. Лотоцького «Симон Петлюра», присвячену змальованню постаті Головного Отамана, як духового провідника Української Нації і ідеолога визвольної боротьби. Праця має появитися в перших числах травня.

4) Переведено в життя наказ Головної Команди ч. 2 з 22-V-1933 р. про встановлення хреста «Симона Петлюри» і починено кроки для надання цього хреста всім воякам, учасникам визвольної боротьби під проводом Небіжчика.

В плані діяльності Комісії залишаються наступні точки до виконання:

- 1) Перевидати головніші твори Небіжчика Головного Отамана.
- 2) Замовити бюст і олійний портрет Небіжчика.
- 3) Замовити жалібний марш пам'яті Небіжчика для військових оркестр.
- 4) Видати серію карток-поштівок: фотографію Небіжчика, Його помертної маски й могили, заповіт, знімки з Бібліотеки ім. Симона Петлюри в Парижі.
- 5) Роздати студентські стипендії імені Головного Отамана Симона Петлюри.

Для ведення справ, зв'язаних з виконанням цього плану, Комісія покликала на технічного секретаря інж. Лавра Панасенка.

Ген. В. Сальський
Проф. Р. Смаль-Стоцький
Ген. М. Безручко

Технічний секретарь інж. Л. П а н а с е н к о .

Літературна нагорода імені Симона Петлюри

Ділова Комісія Комітету для вшанування 10-ої річниці смерті св. п. Головного Отамана Військ УНР Симона Петлюри оголошує конкурс на написання літературного твору (поетичного чи прозового), присвяченого змалюванню ролі Головного Отамана у визвольній боротьбі 1917-20 років.

Умовини прийняття рукопису наступні:

1) Прозовий твір (повість — роман) мусить мати найменше 10 аркушів 8-ки. Поетичний (поема — збірка віршів) — 2 аркуші.

2) І поетичний, і прозовий твори повинні бути присвячені постаті Головного Отамана та змалювати Його діяльність, як Вождя Нації, Творця української мілітарної сили та ідеолога української визвольної боротьби проти Москви.

3) В своєму творі автор мусить звернути особливу увагу на створення яскравих героїчних образів, зв'язаних з боями Української Армії і використати всі ті історичної вартості моменти (повстання проти б. гетьм. Скоропадського, Крути, Базар, Зимовий Похід і т. д.), які можуть спричинитися до поглиблення культу Українського Війська й постаті Головного Отамана, як Провідника цього Війська.

4) Твір не може бути песимістичний ані сантиментальний. До постаті Головного Отамана і подій, зв'язаних з Ним, автор мусить підходити в аспекті активістично-волевої настанови до життя.

5) Прозовий твір мусить віддавати епоху й докладно відтворювати кольорит тогочасної дійсності. Він мусить бути результатом сумлінної праці над джерелами й архивними матеріалами, що відносяться до української революції й визвольної боротьби.

Ділова Комісія встановлює три нагороди: перша — 800 зол., друга — 500 зол., третя — 300 зол., які будуть при-

знані в залежності від дійсної (а не відносної в порівнянні з іншими надісланими творами) вартости твору.

До складу журі входять: В. Прокопович, ген. В. Сальський, М. Славинський, Н. Холодна і А. Крижанівський.

Ділова Комісія застерігає собі публікації нагороджених творів протягом п'яти років, при уділенні 20 відс. чистого прибутку авторові.

З запитами звертатися до технічного секретаря Ділової Комісії інж. Лавра Панасенка на адресу: інж. Ł. P a n a s e n k o , W a r s z a w a , Al. Jerozolimskie 7, m. 11. Pologne.

На цю-ж адресу проситься присилати рукописи.

Голова журі літературної нагороди імени Симона Петлюри

Академик професор Степан Смаль-Стоцький, до якого, за ухвалою Комітету для вшанування десятої річниці смерти святої пам'яті Головного Отамана Військ УНР Симона Петлюри, вдався особисто В. Прокопович з проханням сбняти головування журі літературної нагороди, ласкаво на це погодився. Таким чином, на чолі журі, що його склад подано вище, стоїть наш слєвнозвісний і вельми заслужений вчений і діяч.

Конкурс на боеву пісню еміграції

Ділова Комісія Комітету для вшанування 10-ої річниці смерти св. п. Головного Отамана Військ і Флоти УНР Симона Петлюри встановлює нагороду в сумі 100 зол. польських за найкращий поетичний твір, що міг би бути прийнятий, як боева пісня еміграції.

Надісланий твір повинен відповідати таким вимогам:

1) Повинен бути короткий і складатися з трьох, чотирьох строф, по чотири вірші кожна.

2) Мусить бути написаний і зримований так, щоб відповідав ритмові боевого військового маршу.

3) Повинен містити в собі заклик до боротьби за українську державність, віру в перемогу й нав'язувати своїм змістом до боевых традицій Українського Війська та героїчної постаті св. пам. Головного Отамана Симона Петлюри.

4) Слова твору повинні бути короткі, прості, зрозумілі й міцні, розраховані на масовий вжиток.

Оцінку надісланих творів переведе Ділова Комісія.

З запитами звертатися до технічного секретаря Комісії інж. Лавра Панасенка.

Ділова Комісія для вшанування 10-ої річниці смерти св. п. Головного Отамана Симона Пстлюри, нагадуючи всім громадянам

Української Народної Республіки на еміграції про існування в Парижі Бібліотеки імени Небіжчика, що має значіння амбасади української культури в давньому світовому осередку, та про існування двох журналів, заснованих Головним Отаманом, — «Тризуба» в Парижі та «Табора» у Варшаві, — закликає всіх, кому дороге ім'я Великого Небіжчика, підтримати матеріально всі ці установи і тим достойно вшанувати Його пам'ять.

Ген. В. Сальський.

Проф. Р. Смаль-Стоцький.

Ген. М. Безручко.

Підготування до сумних роковин

Всюди, на рідній землі, і на чужині розпочали наші люди приготування до достойного вшанування світлої пам'яті Головного Отамана Симона Петлюри в день десятиліття його смерті.

В П а р и ж і . Як подавалося свого часу в «Тризубі». Рада Української Бібліотеки імени С. Петлюри в Парижі встановила такий порядок вшанування пам'яті свого патрона в день десятиліття його смерті.

У неділю, 24 травня, зранку має бути одправлено службу за спокій душі святої пам'яті Симона Петлюри, а по ній урочисту панахиду. Того-ж дня по обіді мають відбутися жалібні збори, присвячені пам'яті покійного.

Самого дня смерті, в понеділок, 25 травня, зранку ближчі співробітники небіжчика мають покласти квіти на його могилу, а вдень, о годині 2,35 має бути одправлено панахиду на кладовищі Монпарнас.

Заходжується Бібліотека коло влаштування виставки рукописів, фотографій, малюнків, книжок, журналів, зв'язаних із життям і діяльністю її патрона.

Готуються до обходів сумної річниці і громадські організації в Парижі та на провінції Франції.

У Л ь в о в і . «Цього року 25 травня минає 10 літ, як жидівський комуніст Шварцбарт убив Головного Отамана Військ України та Голову Директорії Симона Петлюру в Парижі.

В ці 10-і роковини відбудеться у Львові свято з такою програмою:

В суботу, 23 травня, в Луговому Городі у Львові в год. 9 вранці полева служба Божа по поляглих вояках Української Армії, яку відправить Преосв. Бучко Іван та виголосить проповідь. Потім відправиться жалібно-богослуження, після чого виголосить промову б. ад'ютант Головного Отамана полк. О. Доценко.

О год. 10.30 рушить з Лугового Городу похід, у якому візьмуть участь лугові чети та інші українські товариства й установи.

О год. 12.30 відбудеться вокально-музична академія в салі Великого Театру у Львові.

О год. 4 попол. лугові вправи в Луговому Городі.

Цього місяця десята річниця смерті бл. пам. Симона Петлюри.

Вшануймо достойно пам'ять національного героя.

Великий Луг звертається до всіх лугових товариств, щоб взяли участь у святі в неділю, 24 травня. Тому вже тепер «Луги» повинні приготуватися, щоб кожний луговик мав луговий однострій, луговичка народній стрій. З уваги на те, що у святі будуть брати участь й інші українські організації, всі луговики мусять мати лугові однострої, щоб було видно, що це Лугова Організація, а не якась інша. Всі луговички мають мати народні строї.

На цьому святі луговики і луговички роблять вправи, приписані на 1935 і 1936 р., себ-то мішані вправи луговиків і луговичок, вправи паціями луговиків, вправи луговичок хустинами і ритмічні вправи «Молитва» (Боже великий, Творче весильний).

На цьому святі дістануть найкращі «Луги» нагороди. Змагання лугових товариств чи пак повітів підуть головно за дві мандрівні срібні чаші. Одна з них є від мін. року в посіданні «Лугу» в Годинях, Мостиського повіту, яку Мостиський повіт мусять боронити, другу чашу, як мандрівну нагороду, жертвовано цього року на свято.

«Луги» навіть з найдалших околиць мають приготувляти поїздки фірами. Вправді, може бути залізнична знижка, але тільки 50 процентова і, розуміється, на таку знижку луговики не зможуть їхати, бо не будуть мати грошей.

Кожний повіт має виступати під команду свого повітового лугового голови, або визначеного Повітовою Луговою Старшиною коменданта повіту, і весь час, і підчас Служби Божої, і в поході, і при вправах, кожний повіт виступатиме окремо. Лугові товариства, які мають оркестри, повинні приготувитись і приїхати з оркестрами. Оркестри мають бути в лугових одностроях і вміти грати марші в поході, як «Гей, там на горі Січ іде», «Зажурились галичанки», «Іхав стрілець» та інші українські марші.

Дальні інструкції що-до свята і точної програми подасть Комітет для вшанування 10-их роковин смерті Гол. От. С. Петлюри, а що-до «Лугів» — Великий Луг».

(« Д і л о ») .

4-й черговий з'їзд делегатів Союзу Організацій Інженерів Українців на Еміґрації

Тисяючись по світах, опинився я на 2-й день Великодніх свят в чепурницькому чеському місті Подєбрадах. Зустрінув тут вранці земляка й дізнався, що саме сьогодні в Подєбрадах відбуватиметься з'їзд українських інженерів-емігрантів.

— А як би на нього дістатися ?

— Ходімо разом, там гості вітані.

Пішли.

З'їзд відбувався в помешканні Технично-Господарського Інституту — цього спадкоємця педагогічної чинности славнозвісної Української Господарської Академії, першої Української Політехники. В старому замку, в просторній прибраній кімнаті, оздобленій тризубом та українським і чеським прапорами на головній стіні, сходилися делегати з'їзду й гості. На інших стінах кімнати висять портрети Т. Шевченка, Т. Масарика, групи випусків інженерів-гідротехників УГА, фотографії під час праць кабінетів, лісового розсаднику, геодезійних вправ УГА то-що. В окремі кімнати Технично-Господарський Інститут впорядкував виставку своїх видань, де старанною і вправленою рукою розложено було на столах окремі курси. лекції, прекрасно виконані на циклостип-

ді графічні праці. Серед присутніх лише декільки осіб так званого старшого покоління, а решта — молодші, що стали фахівцями інженерами закордоном, замінивши меч на той чи інший фах. Дев'ять десятих з них — бувші вояки.

З'їзд відкрив голова Союзу проф. інж. В. Іванис короткою промовою з зазначенням важких сучасних умов буття для інженерів-емігрантів, що тим більше змушують до організації й з'єднання зусиль. Далі промовець привітав насамперед голову Спільки Професорів Української Господарської Академії, що збори відмітили рясними оплесками. Після привітань інших гостей та пп. делегатів з'їзду, голова запропонував на почесного голову проф. Б. Мартоса, на голову проф. В. Чередієва, на його заступників — проф. К. Мацієвича та проф. Л. Грабину і на секретарів — інж. О. Катеринчака та інж. Гайківського, а тако-ж склад мандатової комісії. Цю пропозицію збори привітали гучними оплесками, в яких, як і у вигляді присутніх, відчувалася якась духовна тепла пошана до своїх старших колег і довіря до свого керівництва. Реагування це було просто зворушливим, бо воно є якоюсь світлою зіркою на сучасному тлі відношень в більшості наших емігрантських організацій. По обранні президії заслухалися привітання проф. Б. Мартоса від Спільки Професорів УГА, що декільки разів переривалося оплесками, доп. В. Доманицького від Т-ва Інженерів у Празі, Українського Академічного Комітету, Українського Університету, Високого Педагогічного Інституту, Наукового Інституту у Варшаві, Спілок Інженерів у Польщі, Франції, Техніків с. господарства, Центрального Комітету у Варшаві, Чеської Хліборобської Академії, Союзу б. Воєків в ЧСР та інших фахових та культурно-просвітніх установ. Після привітань запропонувалося перервати засідання до 2-ої години, щоб бажаючі могли відслухати службу Божу, яку приїхав відправити пан-отець із Праги. Пропозицію охоче схвалили і весь з'їзд направився на службу Божу. Цей факт теж якось відмінно впливав до засвоєних нашими організаціями звичаїв.

Експромтом пп. інженери організували хор, який добре проспівав всю службу Божу. Особливо-ж мило звучали діточі голоси українського притудку в Подєбрадах, які самі проспівали «Отче наш» і «Молитву за Україну».

По перерві продовжилося ділове засідання майже з усіма присутніми, що були на відкритті. Делегати й гості уважно заслухали всі доповіді. Від мандатової комісії ми довідалися, що на з'їзді заступлені 10 організацій з 35 уповноваженими від 350 членів. Від управи Союзу доповідали: голова, його заступник, скарбник і секретарь; всі доповіді на письмі, річеві без зайвої словесности. На закінчення зачитався акт Ревізійної Комісії, яка констатувала упорядкованість справ в Управі і пропонувала дати їй абсолюторіум та висловити подяку за працю. Після коротких річевих запитів, пояснень і дискусій збори ухвалили абсолюторіум Управі й Ревізійній Комісії та рясними оплесками дякували їм за працю. Далі таємно (записками) обрано було нові керуючі органи майже одногolosно. При цьому нові люди заступили лише тих, що вже не перебувають в місці осідку Союзу. Вся процедура проходила в спокійній діловій атмосфері. Цікаво, що в Управі з самого початку заснування Союзу лише голова з старшої генерації, а решта з молодих інженерів.

Кожен українець повинен зпричинитися до будови пам'ятника Симону Петлюрі — Української Бібліотеки Його імені в Парижі.

Під час жалібних академій в десяту річницю Його смерти та на панахидах за спокій Його душі влаштовуйте збірки на той Йому пам'ятник.

Загадодивши всі формальні справи, з'їзд заслухав лекцію проф. Б. Лисянського на тему з сучасної освітлювальної техніки. Протягом приблизно години доповідач яскраво визначив всебічні властивості світляного джерела, вимогою, що до нього пред'являє сучасний споживач і подав нарис перспектив у цьому відношенні на Україні новій, вольній... Після короткої дискусії по доповіді, прийняття тексту телеграм-подяк за підтримку ліквідованої Української Господарської Академії, Alma Mater багатьох членів Союзу, репрезентантам чехословацької влади і подяки президії — з'їзд закрився. Вечеріло, і присутні спокійно почали розходитися.

Весь з'їзд промайнув так ділово-спокійно, що не вірилося, що засідали українці, та ще емігранти. Між тим, в доповідях на з'їзді і в його минулій діяльності багато було й «горючого матеріалу». Про минуле Союзу мене ласкаво поінформував секретарь Союзу.

Союз заснувався за ініціативою Спільки Українських Інженерів у Франції і за активної підтримки Української Господарської Академії в р. 1930. Тоді-ж, на установчому з'їзді, Союз ухвалив постанову про скликання Всеукраїнського Інженерського Конгресу, доручаючи технічний бік справи перевести Українському Технічному Т-ву у Львові. Після великих намагань цей Конгрес усіх українських інженерів по цей бік Збруча й Дністра відбувся в р. 1932 у Львові. Отже наші інженери-емігранти були піонерами об'єднання українських сил; вони-ж перші дійшли й до створення Федерації Українських Інженерів. За ними, пізніше, було скликано Український Жіночий Конгрес, а недавно повстала ще ідея Всеукраїнського Національного Конгресу. Однак реалізація цієї ідеї посувається таким повільним кроком, що з'являється уже й зневіра в її здійснимість.

Союз видав друкований звіт про перший установчий з'їзд і 4 книжки (по 3-5 аркушів) журналу «Український Інженер». Час-од-часу тепер, за браком коштів, він видає на циклостилї тільки інформаційні Бюлетені для своїх членів. При Управі влаштовуються фахові доклади: річних галузей економіки й техніки (головно за українських умов). Таких доповідей робиться коло десятка річно. При виготовленні експонатів Українською Господарською Академією на виставку в Чикаго всю працю виконали члени Союзу. Останніми роками Союз виготовив 7 мап України й Кавказу з діаграмами української економіки в розмірі фізичної мапи проф. С. Рудницького. Сьогодні ці мапи уже знаходяться в Лондоні, Женеві, Канаді й Парижі, являючись доброю допомогою для орієнтації й поширення нашої національної ідеї серед чужинців.

З цього короткого переліку головніших моментів з життя й діяльності Союзу Інженерів видно, що наші інженери-емігранти, крім своїх професійних завдань, уже виконали й значну загально-національну працю. Не можна сумніватися, що й надалі Союз продовжить свою корисну працю.

Так несподівано для самого себе я корисно прожив день у Подєбрадах і ознайомився ще з одною конструктивною організацією нашої змарнілої еміграції. Щастя Боже й надалі Союзові наших інженерів.

Подорожній.

3 міжнародного життя

— С о в і т и і м і ж н а р о д н і с т а н о в и щ е .

Третя фаза франко-германського конфлікту ще не наступила. Заповіджені пересправи що-до нових планів замирення Європи ще не розпочалися, принаймні, офіційно, — а вже настають комплікації, що їх

наслідки тяжко було б зараз скільки-будь точно передбачати. Ідуть вони ненавчєб-то з Москви.

Як відомо, совіти, коли сталася подія 7-го березня, чекали превентивної війни, що на неї давало Франції формальне право букви Версальського договору, повторене в пакті Локарнському. Вони тої війни чекали, готувалися до неї та, як здається, дуже таки хотіли, щоб вона зачалася. Що-правда, вставала небезпека там, в далекому азійському запіллі, де японці могли б використати час європейської завірюхи для виконання чергового сибірського завдання з плану Танака. Але всі страти в Азії могли б бути компенсовані їм в Європі, де вони, вступивши, як союзники, до війни, мали б ніби-то змогу звести свої обрахунки з такими неприємними сусідами, як, скажемо, Польща, балтійські держави, може Румунія, а при нагоді, коли б французька армія мала перевагу і наступала на германські війська, — з'явитися і собі переможцями десь на германській території. Перспектива дуже приваблива з різних сторін не тільки для уряду ССРСР, але й для його Комінтерну, бо пацифікації пацифікацією, а що там сталося б з тою переможеною частиною Європи — хто знає? Може й совітизація. Ради цього варто було б і ризикнути якимись там пиматками азійської території, а то тим більше, бо згодом можна було б їх і назад повернути.

Франція однак, як знаємо, превентивної війни не розпочала, а натомість, за посередництвом Європи, стала на шлях конструктивних пересправ. У Москві з того були дуже незадоволені, але з такою поведінкою своєї союзниці зробити, явна річ, нічого не могли, а тому совітська преса з приводу цілого конфлікту більше бурчала, ніж щось людське говорила. Тепер однак у совітській дипломатії зродилися нові надії, що ще не все з тою війною втрачено. Спіраються вони на останній заяві французької дипломатії, про яку було вказано минулого разу на цьому місці, про те, що коли Германія ставитиме фортифікації в демілітаризованій раніше зоні, то Франція вважатиме цей факт новим порушенням Версальського договору і залишить за собою право реагувати на це так, як то в договорі вказано. А в договорі санкції йдуть аж до окупації, чи навіть до війни. Москва вхопилася за цю заяву. Що її дипломати говорять з цього приводу в своїх таких частих тепер побаченнях з союзними міністрами закордонних справ, на сьогодні не знати, — воно стане відомим колись пізніше. Але що вони думають про те, переказує П'єр Берлан, московський кореспондент французького офіціозу.

В найкваліфікованіших колах совітських політиків, пише він в Le Temps з 29 квітня с. р., чули ми таку опінію про подію 7 березня:

«Мобілізація кількох класів призовних, коли вже не окупація кількох кілометрів германської території, — обернула б дипломатичну ситуацію на вашу (французьку) користь. Це ще не мусіла б бути війна, якої де-хто так боїться з вашої сторони. Бо-ж відомо, що Гітлер став на своєму рішенні проти думок своїх військових і дипломатичних експертів. У Берліні 8-го березня сталася до певної міри паніка. Усі з де-яким занепокоєнням питали самих себе про те, що зроблять з цього приводу французи. Гітлер виявив велике психологічне чуття, бо бачив правильно, тримаючися переконання, що вони зостануться пасивними. А втому, з дипломатичного погляду, мобілізація дала б вам до рук чудові агути. Англія стала б залишатися до вас, замість того, щоб це робити на адресу Германії. Ви були б в дуже сильній позиції шо-до пересправ».

Готуймося до достойного вшановання світлої пам'яті національного героя в день десятиліття його смерти.

Так оцінює московська дипломатія минулі французькі методи. Щодо майбутніх, вона про них говорить мало, але ясно. Вона лише нагадує французькому кореспондентові про те, що нами вказано вище, а саме:

«Що-правда, недавно ви зробили спробу привернути сприятливу для вас ситуацією, проголосивши, що факт будування фортифікацій в рейнській зоні порушує новий параграф Версальського договору. Це утворює нову ситуацію і дозволяє вам повернути собі волю чину та дипломатичної ініціативи».

До таких своїх думок що-до методів французької дипломатії, совітські кваліфіковані політики давали ще й оцінку події 7 березня. Вона одмінна від тої, що їй давали в Москві зараз-же після того, як подія сталася. Тоді вони говорили, що вона спрямована просто проти Франції й найнебезпечніша головню для неї. Тепер вони думають інакше. П'єр Берлан цю нову для них думку переказує в такий спосіб:

«Совітські правителі цілком рдають собі звіт у тому, що жест Гітлера творить лише частину цілої політики, в конечному обрахунку спрямованої проти ССРСР. Ремілітаризація Рейнської зони це лише перший етап. Справа тут ходить про те, щоб нейтралізувати Францію, ізолювати її від її приятелів та союзників в Середній та в Східній Європі, перешкодити французам, коли настане час, дати тим союзникам допомогу. Раз лінію германських фортифікацій буде поставлено просто проти лінії Маїно, Франція буде заблокована, зречено на стан оборони, в тої самий час, як її приятелі будуть в небезпечі».

Московські дипломати ніби-то точно знають і напрям майбутньої германської небезпечки. Французький кореспондент, з їх слів, про це говорить:.

«На думку совітських правителів, германський напад на ССРСР станеться, або його спробують зробити, через Румунію, а попередніми перед тим етапами будуть — присєднання Австрії та знищення Чехословаччини, доконане за допомогою озброєної Угорщини. Після того германо-мад'ярський рух буде спрямовано до румунських нафтових джерел та до України. Тяжко передбачати, яке буде ставлення до того Югославії дезорієнтованої франко-італійським наближенням та втягнутої в економічну орбіту Германії».

Встає питання, чому властиво совітські дипломати, в своїх присєдах про плани Германії, витягли на світ Божий стару історію про Україну та примушують німців йти на неї таким кружним шляхом, через Чехословаччину та через Румунію. Європейська преса за останній час раз вказала напівпани — на напрям природній і багату коротший, а саме — на Петербург, сучасний Ленінград. Цей напрям відомий добре й большевикам, бо не дурно вони як раз тепер, коли писано ці рядки, так залицяються до сусідніх з ними балтійських держав, запрошують до себе в гості їх головні штаби і т. и. Причин тому мабуть буде дві; по-перше, треба налякати Румунію, Чехословаччину, може й Польщу, а з ними і їх союзницю Францію, а по-друге, — по дорозі ще раз спробувати скомпромітувати український рух. Українці, мовляв, самі жадної України не потребують, але німці їх до того провокують. Метода стара, як світ, бо нею користалася ще царська влада, проголошуючи українство не нацією, а інтригою германською, австрійською, польською, а один час навіть ніби-то й жидівською. Часи вже не ті, щоб люде таким дурницям вірили, особливо серед європейських дипломатів, які зараз добре вже знають, яку піну давати московським пісням.

Лякаючи в Європі одних, совітські правителі залицяються до других. Так, починаючи вказані балтійські держави, вони особливо дбають

зараз подобатися Італії — боячися одного диктатора, бігцем ідуть до другого, хоч обидва ще до недавня були їм однаково немілі. Зачинаючи з події 7 березня, вони на 180 градусів змінили свій погляд на санкції Ліги Націй на адресу Італії. Французький кореспондент подає стисло їх мотиви. Вони такі:

«Коли Велика Британія потягла за собою Лігу Націй на шлях санкцій проти Італії, ССРСР гаряче Лондон підтримував. Треба було що-найменше використати випадкові добрі інтенції Англії, аби утворити в Лізі прецедент, перевести генеральну репетицію, кинути проти нападника найтяжчі санкції. Бо-ж коли на сьогодні нападником була Італія то завтра ним буде Германія. Тому ССРСР був таким гарячим санкціоністом на ту чору».

Мусоліні, таким чином, для Москви мав бути досвідним кріпником, щоб вивчитися, як треба поводитися з Гітлером. Але метода санкцій завела, досвід не дав бажаних наслідків, і Москва змінила свої погляди. Тепер, на її думку, на санкціях не слід настоювати.

«Після 7 березня Італію треба повернути до її європейської ролі. Санкції однині стали шкідливі, їх треба анулювати».

Мусоліні, таким чином, з кріпника має перетворитися в сторожа на Бренері, бо там може з'явитися Гітлер. Не знати, чи переконаний буде такою аргументацією італійський диктатор.

Задіюються совіти й на Далекому Сході до японців. Після гострих недавніх заяв тов. Сталіна, вони в час, коли писано ці рядки, змінили свій тон і йдуть на всякі пересправи й на всякі уступки, аби лише затримати хоч на час японську агресію. Як далеко пішла справа в цьому напрямі, поки що не знати. Може й затримують. Але вже й зараз ситуація там, така. Японці дійшли з своїми впливами, а часами і з військами, до 100 меридіану од Гринвічу, що перерізує собою зовнішню Монголію, а більшовики топчуться з своїми озброєними силами десь біля 140-го, тоб-то край Тихого Океану. Хтось комусь заходить до глибокого запілля, бо од Монголії до Уралу зостається вже всього якихось 40 ступнів.

Observer.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі
й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9)
відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і в неділю — 2-6.
При Бібліотеці Музей С. Петлюри
В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлетенів з різних країн, де живуть українці.
Книжки видаються додому. За читання 5 фр. у місяць (за одну книгу) і 25 фр. забезпеки.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

З приводу першої річниці смерті

Професора

Василя БІДНОВА

оправлено було 1 травня с. р. на його могилі на кладовищі
на Волі у Варшаві панахиду.

Хроніка

З життя укр. еміграції.

У Франції

— Шевченківська вистава в Ліоні, влаштована заходами Ліонської Громади, відбулася 21-го березня с. р. Поставлено було п'єсу Кропивницького «Невольник», під режисурою п. Гусака, голови Ради Ліонської Громади.

Що-до гри, то артистам-аматорам треба особливо звернути увагу на дикцію, бо часом де-які слова ковталися і їх не можна було розібрати. В загальних сценах були маленькі паузи, але ці дрібниці були майже непомітні за гарною грою всіх учасників. Надзвичайно добре провела роллю Ярини пані Гусакова, як має до того добре мецо-сопрано і уміє володіти своїм голосом. П. Ларіончук в ролі Степана, показав не тільки гарну гру, а й те, що він взагалі надається до подібних ролей. Пані Ларіончукова добре провела невеличку роллю Оксани. Чудово виконав роллю Неллюя п. Гусак; своєю грою він показав тип справжнього козака-запорожця, який жартує навіть і тоді, коли смерть дивиться йому в очі. Видно було, що виконавець вже випробований артист, добре знайомий із сценою. У ролі Опари п. Семикоз показав типового запорожця, який як вже розгуляється, то «на всі». П. Василенко-Голотук, п. Науменко-Покришка, п. Гончарук-Джура та п. Х. Кукса дуже добре справилися із своїми ролями. Так само Недобитого добре виконав п. Попель.

Окремо треба відмітити гру п. Дехтяра в ролі Коваля. Можна сміливо сказати, що це вже не аматор, а справжній артист, для якого сцена Швейцарського

клубу, де була влаштована вистава, занадто мала, і в якого аматорам можна і треба багато де чому навчитися. Вся роля Коваля була проведена чудово. Ні один рух, ні одне слово не пропали для слухачів.

Як би Ліонська Громада спромоглася скласти певну і постійну групу аматорів, то могла б робити вистави частіше й мати не тільки моральний успіх, але й матеріальний, бо досить велику салью Швейцарського клубу було переповнено.

Після вистави співав мішаний хор «Кобза» під орудою п. Попеля, який виконав: «Гуляли-гуляли», «Журавлі», «Гречка», народні пісні, пташиний хор та попури з народніх пісень. Видно, що диригент не мало поклав праці, щоб зорганізувати хор. Всі пісні було виконано дуже добре, особливо «Гуляли-гуляли». Бажаю було б, щоб хор і надалі розвивався і на наступних виступах мав такий же, цілком заслужений успіх, який він мав на цій вечері.

Дуже гарне вражіння зробив національний балет балетмейстера п. Ларіончука, що виконав кілька танків. Чудовий ансамбль, син п. Ларіончука та донька п. Бойка виконали гопака. Діти цілком заслужили ті гучні оплески, якими їх нагородили присутні.

Особливо подобався всім син п. Ларіончука, який своїми танками-соло — Гопака та Чумака — викликав бурю оплесків.

Цілий вечір пройшов з великим успіхом і гості ще мали задоволення весело танцювати до 5 години ранку.

Слід поздоровити Ліонську Громаду, в особливості режисера п. Гусака та диригента п. Попеля й балетмейстера п. Ларіончука з добрим успіхом та побажати, щоб

і надалі такі вистави, з участю хору та балету, робилися частіше.

Червонецький.

В Польщі

— Панахида по В. Біднову. З огляду на те, що роковини смерті бл. пам. професора Василя Біднова, коли на могилі його одправлено було панахиду, припали на великодній ваканційний час і більшість студентів на ній не могла бути присутньою, 1 травня с. р., з ініціативи директора Українського Наукового Інституту у Варшаві проф. О. Лотоцького, відбулася на Вольському кладовищі друга панахида.

Панахиду відправляло численне духовенство на чолі з архимандритом грецьким о. Іл. Басдекасом та архимандритом грузинським о. Григ. Перадзе.

На панахиді присутньо була значна кількість українського громадянства. Чисельно була заступлена професура та українська академічна молодь, великими симпатіями якої небіжчик завжди користався.

— Інавгураційний виклад проф. Д. Дорошенка на відділі православної теології Варшавського університету на тему «Місце історії церкви в загальній історії» відбувся 29 квітня с. р. в авлі університету.

— Шевченкове свято в Білостоці. 19 квітня с. р. в салі місцевого театру відділ УЦК в Білостоці влаштував урочисту академію для вшанування 75-ої річниці смерті Тараса Шевченка. 9-ий рік існує вже відділ УЦК в Білостоці, і завжди Шевченкове свято тут відбувалося скромно у своєму гурті, в тісному помешканні комітету. Цього року вперше влаштував відділ більше свято і виступив перед ширшою аудиторією, що складалася не лише із своїх емігрантів, а й запрошених гостей. При цій нагоді місцева громадянство поінформувалося про те, хто був Шевченко, а разом з тим і пізнало ліпше «хто ми і чий ми діти».

Програм свята складався із вступного слова інж. С. Момота, співу хору відділу під управою п. Сави Мартинюка, диригента з місцевого православного собору, солових співів артистки п. Марії Валійської, гри на бандурі інж. Михайла Теліги та декламацій п. Мирослава Зеліка й Галини Богданівни.

Інж. Момот почав слово по-українськи, закликаючи земляків читати «Кобзаря», нашу другу євангелію, і там шукати відповідей на всі питання нашого національного життя та черпати віру й силу моральну до дальшої боротьби. Потім польською мовою промовець переповнів головні моменти біографії Т. Шевченка й торкнувся його значіння для України, ширше спиняючися над переслідуваннями Шевченка й усього українського національного руху перед революцією 1917 року і за часів большевиків. Згадав тако-ж про несприятливі обставини внутрішні й міжнародні для повстання незалежної України. Закінчив свою промову інж. Момот знову по-українськи, закликаючи земляків словами Шевченка ставати до національної праці «миром, громадою, односердне, одностайне».

Пані Валійська своїм чудовим вишкоченим голосом очарувала заповнену по береги театральну салю. Тако-ж п. інж. Теліга своїм, хоч і не сильним, але присмисленим і достосованим до бандури і кобзарського співу голосом очарував присутніх. У супроводі бандури він виконав «Тарасову ніч», «Максима Залізняка», «Думу про Івана Поповича» і «Запорозький марш». Своєю грою на бандурі інж. Теліга показав надзвичайну техніку та характер і вартість бандури. Переважна більшість присутніх бандури ніколи не бачила, і загальне захоплення грою на ній не мало меж.

Невеликий чоловічий хор із членів відділу, вивчений досвідченим і неструдженим п. Савою Мартинюком, заспівав «Світе тихий» в оранж. С. Сологуба, «Думи мої» Вербицького, та «Зановіт»,

який ціла саяя вислухала стоячи. Слівав хор дуже добре.

Декламації гімназіяльного учня Мирослава Зелика поеми «Кавказ» та в польському перекладі «Доля» — виказали, що той молодик має не аби-які декламаторські здібності. А ще молодша Галина Богданівна продекламувала «Човен» та в польському перекладі «Мені однаково». Своєю дикцією зробила вона як найкраще вражіння.

На академії було присутнім і польське громадянство на чолі з президентом міста та головою земського уряду. Було також численно представлене громадянство жидівське, на чолі з головним рабином. Були також і німці та інші. Був і місцевий благочинний.

Загальне вражіння од академії, як найкраще. Кидалася в очі добра організація свята і точність початку та відсутність яких-будь затримок у виконанні програму. Над організацією свята більше всіх попрацював інж. Ол. Ковалевський.

В праці коло влаштування свята виказав Білостоцький відділ УЦК розуміння справи і дисциплінованість. Відданість загальнонаціональній ідеї виявила білостоцька українська колонія не лише працею, а й жертвеністю, бо всі кошти, яких вимагала академія, покрито було добровільними пожертвами.

Л.

В Румунії

— 75-та річниця смерти Т. Шевченка у Букарешті відзначилася урочистою академією-концертом, що відбувся 29 березня с.р., увечері, в салі Eintracht.

Перед концертом привітальне слово до гостей-чужинців і до присутніх земляків виголосив заступник Громадського Допомогового Комітету української еміграції в Румунії д-р В. Трепке.

Схарактеризувавши значіння урочистости, промовець одмітив, що в сучасний мент розгублености й дезорганізації в світі,

ми українці — все-ж шасливіші за де-які інші народи, бо маємо духовного вождя. Тим духовним вождем, навколо якого об'єднуються всі українці та наказів якого слухають, є Тарас Шевченко.

«Вчитасьмося глибше в його твори, прислухаймося до могутніх слів і звуків його Заповіту», і ми знайдемо в них ті імперативи, якими маємо керуватися. Пригляньмося до життя Т. Шевченка, повного посвяти для своєї батьківщини і свого народу, і ми зрозуміємо, як самі мусимо поводитися, щоб зпринчинитися до виконання того великого діла, що заповів його нам він — Тарас Шевченко.

«Ми зійшлися, щоб вшанувати пам'ять тогс, хто сто років тому збудив приспаний дух українського народу... і послав його на боротьбу за національне визволення, вливаючи в його жили свіжої крові, надаючи йому вічно молодого запалу, сили та витривалости...»

«Шевченко залишив нам оту твердиню духа, яку не в стані подолати жадні ворожі українському народові сили. І це з цієї твердині вилетали й вилетатимуть молоді українські орли, що довершать Шевченків «Заповіт»...»

Після промови хор, що стояв під час неї на сцені, заспівав «Заповіт», а далі доповідь румунською мовою виголосив молодий адвокат О. Попович, який дуже влучно відмітив головні характерні риси творчости Т. Шевченка, нав'язавши до того нарис стану соціального та національно-політичного життя на Україні за Шевченкових часів. Ця доповідь, яку д-р Попович виголосив з доброю дикцією й приємним способом викладання, зробила помітне вражіння.

У вокальній частині свята відзначилася особливо п. І. Спенська-Іваницька, що своїм у італійській школі вишлеканим природне-чарівним сопрано заспівала ряд пісень на слова Т. Шевченка, Олеса й інших українських поетів. Публіка тепло привітала п.

Синеньку-Іваницьку її дякувала оплесками та піднесенням квітів.

Дуже приємне вражіння своїм співом зробив співак-аматор п. О. Чисина, що посідає гарний баритон і дуже симпатичну манеру співу.

Головний же успіх на цьому вечері припав на долю нашого талановитого артиста-композитора п. Миколи Бойченка, що заграв головну фортепіанову партію в своєму тріо у супроводі скрипки та віолончелі, а потім соло на фортепіані тако-ж своєї композиції — «Поєму» та «Українську ралсодію», по яких присутні на концерті зробили артистові справжню овацію. Пан Бойченко показав себе у всій силі свого талану, й треба пожалкувати, що умови нашого життя такі несприятливі для широкої артистичної діяльності такої сили.

Приємною новиною на цьому святі був тако-ж виступ пані Данилюкової, що закінчила драматичну школу в Румунії і яка продекламувала «Утоплену» та виконала в супроводі піаніна мелодекламацією «Минають дні». Декламації п. Данилюкової відзначаються дуже приємним характером, і шкода була б, коли б ця молода артистична сила була загубленою для українського мистецтва.

Далі виступав хор, що складався виключно із аматорів і який добре виконав своє завдання під проводом п. інж. С. Левинського.

Увесь супровід на піаніні провела невтомна і завжди готова прислужитися всякій українській справі п. С. Кіммініч, яка має до того прекрасну фортепіанову школу та визначний музичний хист.

Свято закінчилося живим образом, поставленим під керівництвом українського маляра п. С. Богдановича, який для того образу тако-ж намалював відповідні декорації — образ архистратига Михайла на фоні тризубу. Живий образ представляв із себе пам'ятник Т. Шевченкові — спеціально зроблене для того гіпсове погруддя псета

д-ром Ю. Русовим, — обабіч якого стояло дві жіночі постаті, що тримали лавровий вінеш, а перед пам'ятником стояло дві чоловічі фігури в гуцульських убраннях. У підножжя пам'ятника сиділа група українських дітей, між якими найстарший мав у руках бандуру. Під час того живого образу хор співав «Боже єдиний, великий». Робив цей образ велике зворушуюче вражіння.

В.

Некролог.

† Вадим Богомолець. В тих днях одійшла до спокою вічного гаряча, але соромлива душа цього українця. За царські часи працював він у тих самих військово-морських судових інституціях, де колись довелося служити й мені. Але познайомився я з Богомольцем значно пізніше, у Севастополі року 1917 та 1918. Бачив я, як ішов він на чолі батальйону матросів із музикою під жовто-блакитним прапором. Тоді, як дуже-дуже мало старшин чорноморської флоти звертали увагу на українські справи, та й небезпечно це було. Далі бачив його у Царьгороді вже сумним емігрантом. На прикінці в Парижі мусів він заробляти кусок хліба учителюванням, але не забував України. Звернувся до мене, щоб було його зачислено до Українського Літературного Гуртка. Я з охотою це зробив. Але якось неприхильно прийняли його українці. І шкода була мені небіжчика. Йому дуже хотілося притулитися до якогось діла суто українського, і не знаходилося такого діла.

Двічі чи тричі забірав він слово на академіях. На вечірці пам'яті Головного Отамана С. Петлюри, на урочистих зборах Т-ва б. Вояків Армії УНР, на мому непомітному ювилеї. І промови його були гарячі, і в кожній почувалися слова:

— Вся моя душа хилиться до вас, всі мої бажання — використати решту життя для України, але навчіть як, де, чим?...

На відповідь... знов холодок...

І коли саме вмер Богомолець, ніхто не знав; тако-ж, як ніхто не знав його праці для українізації чорноморської флоти, яку робив чоловік з високою освітою, тоді ще полковник Вадим Богомолець.

Борис Назаревський

Бібліографія.

--- «Дереворити». Видання Українського Мистецького Гуртка «Спокій» у Варшаві. 1936.

Гурток «Спокій» зробив нещоденну присмність прихильникам і знавцям українського мистецтва, видавши «Дереворити», якими розпочав свою видавничу діяльність.

Великого розміру зшиток дуже доброго паперу містить у срібній окладинці 17 відбиток з оригіналів дереворитів Вячеслава Васюковського, Наталії Тищенко, Ніла Хасевича і Петра Холодного.

В «Дереворитах» уміщено лише речі, що найбільше характеризують їх виконавців — молодих мистців.

Видання великої мистецької вартости і належить щиро жалкувати, що вийшло воно в дуже обмеженій кількості — всього в 250 примірниках.

Л.

Лист до Редакції.

19 квітня с. р. відділ УЦК в Білостоці вперше влаштував ширше

свито для вшанування нашого пророка Тараса Шевченка — урочисту академію, в якій ласкаво прийняли участь артистка М. Валійська та інж. М. Теліга та яка пройшла з великим успіхом.

Високоповажана Пані й
Пане Інженере!

Відгукнулись Ви на наше прохання та безінтересовно потурбувались прийхати до нас здалека, щоб допомогти нам вшанувати нашого генія чудовим виконанням українських пісень та гідно репрезентувати перед чисельно зібраним місцевим громадянством творчість Шевченка та українську пісню й наш національний музикальний інструмент — бандуру. Ви дали можливість нам самім, українцям, почути нашу пісню, якої ми так давно вже не чули, та, відірвавшись од невеселого буденного життя, перенести думками до далекої нашої батьківщини.

За все те дякуємо Вам в імені згуртованих у нашому відділі УЦК емігрантів та просимо прийняти наше щире привітання.

З пошаною
Управа Білостоцького відділу
УЦК

Писанюк, голова

Члени Управи:

Інж. С. Момот

О. Михайличенко

П. Фалютинський

Білосток, 22. IV. 1936.

Українці! Вояки Армії УНР!

Хто мені позичить на добрих і догідних умовах 300 золотих на 1-2 роки на купівлю рогатої худоби, дам тому вільне утримання. Живу в лісі, маю посаду «гайового». Із зголошеннями та по інформації прошу звертатися до 1 червня с. р. на мою адресу: Wasyl Ostapczuk, Leśniczówka Orzeszkowo, poczta Dominowo, pow. Środa. P o l o g n e .

3-го кінного полку Окремої кінної дивізії

Остапчук Василь.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Redaгyс — Комітет.

Адміністратор: Лл. Косенко
Le Gérant: M-me Perdrizet.